

TOMÁŠ HALÍK

OMDAT

GOD

ERNAAR
VERLANGT

MIENS

TE ZIJN

OVERWEGINGEN
BIJ KERST EN PASEN

INHOUD

- 7 Woord vooraf – *Tabitha van Krimpen*

- 11 Kerst in een broos bestaan
- 13 *Grootheid en vrijheid*
- 17 *Waardigheid en waarde*
- 22 *Heilig en hoopvol*
- 25 *God is God, de mens is mens*

- 31 Christendom in een tijd van lijden
- 35 *De kerk als veldhospitaal*
- 36 *Lege kerken als teken en oproep*
- 40 *Oproep tot reformatie*
- 44 *Waar ligt Galilea in onze tijd?*
- 48 *Kruis*
- 51 *Op zoek naar Christus onder de zoekers*
- 55 *God in alle dingen*

- 58 Illustraties

EGO
SVM
PRICIPIV
ET FINIS

WOORD VOORAF

Je hebt een bijzonder boek van Tomáš Halík in handen! Misschien heb je het gekregen of juist zelf aangeschaft. Wellicht lees je het met Kerst, met Pasen of op een heel ander moment in het jaar. Mogelijk hou je van theologie en teksten of ben je juist benieuwd naar de illustraties. Dit boek biedt, denk ik, voor ieder wat wils.

In het boek deelt Halík zijn visie op het unieke van het kerstverhaal en God zelf die mens werd, en de prachtige illustraties ondersteunen de boodschap. Zowel voor wie bekend is met het werk van Halík als voor wie dat nog niet is, biedt dit boek nieuwe en verrassende inzichten. Halík gaat naar de kern van de betekenis van de menswording van God, zoals die zichtbaar wordt met Kerst en Pasen. Ook benadrukt hij het belang van de kerk in deze tijd. Het raakt me als hij spreekt over hoop, te midden van crisis en ziekte. De vleesgeworden Hoop kwam met Kerst de wereld in en Halík benadrukt dat God altijd aanwezig is op de plek waar de mens zich bevindt. Dat is ook wat ik als Jonge Theoloog des Vaderlands in beweging probeer te zetten, vanuit het idee van bottom-up theologie. Dat christenen het voorbeeld volgen van God zelf en zijn waar de mensen zich bevinden, ook al is dat soms op onverwachte plekken.

Dat sluit ook aan op het beeld van de kerk als veldhospitaal, waarover Halík in navolging van paus Franciscus schrijft. Ik had de eer om Halík te ontmoeten toen hij in maart 2022 naar Nederland kwam. Ik vroeg hem wat de grootste kwesties zijn waarmee theologen, maar ook veel breder dan dat, zich zouden moeten bezighouden. Hij kwam toen met drie dingen en noemde het beeld van de kerk als veldhospitaal waar mensen spiritueel ver-

zorgd worden en waar hun wonden kunnen helen. Ook vond hij dat de kerk meer zou moeten lijken op de kloosters uit de middeleeuwen, waar hechte gemeenschappen zijn en je blijft leren. Ten slotte zei hij dat de grenzen tussen gelovig en ongelovig vaak niet zo scherp zijn als vaak gedacht wordt. Halík heeft een voorliefde voor zoekers en twijfelaars en ook in dit boek schrijft hij daarover. Niet alleen is hij theoloog, ook in de filosofie en sociologie is hij bekwaam en dat lees je terug. Halík schrijft scherp, existentieel, actueel en dicht bij menselijke ervaringen. Het boek bemoedigt en inspireert, en ik hoop dat het jou ook mag bemoedigen!

*Tabitha van Krimpen,
Jonge Theoloog des Vaderlands 2021-2022*

Tabitha van Krimpen (1998) is de Jonge Theoloog des Vaderlands van 2021-2022. Daarmee is ze een jaar lang de ambassadeur van de theologie in Nederland. Ze studeerde bedrijfskunde en ook theologie (cum laude) aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en behaalde daarna een master bedrijfskunde aan de Vrije Universiteit. Ze volgt een master theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam. Als Jonge Theoloog des Vaderlands houdt ze zich in het bijzonder bezig met jonge generaties en de kerk.

KERST IN EEN BROOS BESTAAN

Het feest van de geboorte van Jezus Christus is voor ons meer dan een vrome herinnering aan de geboorte van een groot mens in een ver verleden. Dit feest wil ons niet alleen iets duidelijk maken over de mens en ons mens-zijn, maar ook over God en zijn relatie tot de mensheid.

GROOTHEID EN VRIJHEID

Het woord 'God' is voor veel mensen een vreemd woord geworden. Het klinkt afstandelijk, verdacht en roept een onaangenaam gevoel op. 'Als er goden zouden bestaan, hoe zou ik het dan kunnen verdragen dat ik zelf geen god ben!' schreef de filosoof Friedrich Nietzsche eens. Deze gedachte is misschien wel een van de redenen waarom sommigen alleen het idee van het bestaan van een god al onaangenaam en onaanvaardbaar vinden.

Achter de bewering 'God bestaat niet' zit niet zozeer de overtuiging dat de wetenschap niets over het bestaan van zo'n wezen kan zeggen, maar veel meer het gevoel van sommige mensen dat God gewoonweg niet mag bestaan. Dan zou Hij immers mijn concurrent zijn en mijn grootheid en vrijheid inperken. Anders gezegd: Hij zou het mij niet toestaan God te zijn.

Sluimert die verleiding om God te willen zijn niet in het hart van ieder mens? Al op de eerste bladzijden vertelt de Bijbel ons dat de mens, toen hij nog maar nauwelijks uit het stof van de aarde was opgestaan, het niet voldoende vond dat hij naar het beeld en de gelijkenis van God was geschapen. Hij wilde ook echt God zijn, hij wilde de plaats van God innemen. Hij wilde goed en kwaad herkennen, om zelf erover te kunnen beslissen wat goed en wat kwaad is, om vrij over goed en kwaad te kunnen beschikken.

Dit verleidelijke idee prikkelt de menselijke fantasie om God te zijn, God van zijn plaats te verdringen en zo te doen alsof je zelf God bent. Het slechte van iedere slechte menselijke daad is ten diepste dat de mens daardoor dit verlangen probeert te verwerkelijken: met niemand rekening te hoeven houden, zelf naar eigen inzicht kunnen beslissen over wat goed en wat kwaad is, zelf de regie over eigen leven en het leven van anderen te hebben. Kortom:

het streven zelf het middelpunt van alles te zijn. Deze menselijke trots wordt door de hele geschiedenis heen op allerlei manieren zichtbaar. Het is een wezenlijke, 'existentiële' leugen, omdat de mens zich daarmee voor iets uitgeeft wat hij niet is en niet kan zijn. **Hij verlaat de plaats die hem in de scheppingsorde is toegewezen.**

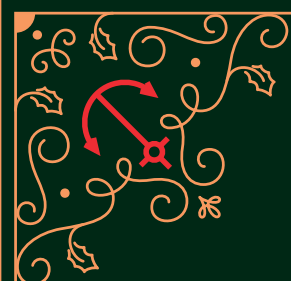
In de stilte van de kerstnacht horen we dan plotseling een heel verontrustende boodschap, namelijk dat in het hart van God een ander verlangen ligt: het verlangen mens te zijn.

De kern van de kerstboodschap is de uitspraak dat het Woord vlees is geworden.

Aan het begin van het Evangelie volgens Johannes lezen we dat het Woord dat in het begin bij God was, dat zelf God was, mens is geworden. In dat Woord heeft God zichzelf totaal ontledigd, heeft Hij zich van zichzelf ontdaan. Deze God, die alles overstijgt, die voor ons allereerst veraf en onbegrijpelijk is, deze God wil zich verstaanbaar maken: Hij zendt zijn Woord. Hij geeft de mensen zijn Woord en neemt dat niet terug. Dit scheppende Woord, vol leven en kracht, is het Woord waardoor alles is ontstaan wat ontstaan is. Dit Woord werd uitgedragen door de profeten. Het Woord, waarin God zich openbaart en uitdeelt, dit Woord doortrekt de heilsgeschiedenis. De laatste, definitieve en volmaakte gestalte van dit Woord is het mens-zijn van Jezus Christus.

Boven het kind dat in de stal van Betlehem geboren werd, straalt de goddelijke ster. Jezus van Nazaret is in zijn mens-zijn – ook in de gestalte van een machteloos kind – de volledige zelfontleding van God. De God over wie ons geloof spreekt, is niet langer een God die veraf is. Hij is de Immanuel, de God met ons. De God die als een van ons met ons wilde zijn.

Door zichzelf te ontledigen, drukt God zijn stempel op ons mens-zijn. **Ons mens-zijn is de heilige grond waarop God ons ontmoet.**

De mens streeft naar vrijheid en macht en wil in het middelpunt van de belangstelling staan. In dit boek laat Tomáš Halík zien hoe God door zijn verlangen mens te worden, juist zwakte en kwetsbaarheid verheft tot ware kracht. Sterker nog, in het lijden ontmoeten we God. Dat is onze hoop te midden van crisis en ziekte. Deze overdenking van Halík over de menswording van de Hoop wordt afgewisseld met schilderijen van oude meesters, die aanzetten tot meditatie.

‘Halík schrijft scherp, existentieel, actueel en dicht bij menselijke ervaringen.’

UIT HET WOORD VOORAF VAN TABITHA VAN KRIMPEN,
JONGE THEOLOOG DES VADERLANDS 2021-2022

TOMÁŠ HALÍK (1948) is priester en hoogleraar Filosofie en Sociologie in Praag. Eerder verschenen van zijn hand *Geduld met God*, *Raak de wonden aan*, *Theater voor engelen* en zijn autobiografie *In het geheim geloven*.

 KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 435 3873 2 • NUR 700/646
VERTALING: KEES DE WILDT

